

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/20..-610.01-E../1010/3815
Konu : Yazılı soru önergesi

19. /09 /2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 31/12/2015 tarihli ve 43452547-120.07-10785 sayılı yazı,
b) 14/01/2016 tarihli ve 56020453/2016-610.01-E.1-21/120 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Dr. M. Sezgin Tanrikulu tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/980 Esas Nolu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Bekir BOZDAĞ
Bakan

EKLER:

- 1- Soru önergesi cevabı (1 adet)
2- 30/03/2016 tarihli ve 6043 sayılı yazı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2016-610.01-E.2/1895/6517

Konu : Yazılı soru önergesi

1.9. / 2016

Sayın Dr. M. Sezgin TANRIKULU
İstanbul Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/980 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- 650 sayılı "Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname"nin 26/08/2011 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiği malûmlardır. Kararnamenin 1. maddesiyle, "2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 13/A maddesine hüküm eklenerek, Dışişleri Bakanlığı ile işbirliği yapmak suretiyle, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurulara ilişkin, ilgili kurum ve kuruluşlardan bilgi, belge ve görüşlerini istemek, savunmaları hazırlamak ve gerektiğinde oturumlara temsilci göndermek ve diğer görevleri yerine getirmek üzere, Bakanlığımız Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü bünyesinde İnsan Hakları Daire Başkanlığı kurulmuştur.

Bakanlığımız ile Dışişleri Bakanlığı arasında imzalanan 14 Kasım 2011 tarihli işbirliği protokolü gereğince; 1 Mart 2012 tarihinden geçerli olmak üzere, daha evvel Dışişleri Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) yapılan başvurularda Hükümeti savunma ve AİHM'in ihlâl kararlarının icrası görevi, dış politikayı ilgilendiren başvurular ve Devlet başvuruları için öngörülen istisnalar saklı kalmak kaydıyla, Bakanlığımız tarafından üstlenilmiştir.

II- AİHM'in Ülkemiz hakkında vermiş olduğu ihlâl kararları, yeni uygulamalara ilişkin kararlar olmayıp 1994 yılından bu yana yaşanmış olaylar ve yapılmış uygulamalara dayanmaktadır. Herhangi bir uygulamanın AİHM'e götürülebilmesi için iç hukuk yollarının tamamının tüketilmesi gerektiği ve AİHM'in kendisine yapılan bir başvuru hakkında ortalama 5 yıl sonra karar verebildiği dikkate alındığında, bugün verilen bir ihlâl kararının konusunu, yaklaşık on yıl önce ortaya konulan bir uygulama oluşturmaktadır. Yapılan yargı reformları da yürürlüğe girdikleri tarihten itibaren yürütülecek uygulamaları etkileyeceğinden, gelecekte yaşanacak hak ihlallerinin azalması, bugün yapılan bu çalışmaların başarısını ortaya koyacaktır.

III- AİHM'e yapılan bir başvuru, AİHM tarafından Ülkemize iletildiği zaman bilgi sahibi olunmaktadır. Başvuruların, AİHM tarafından Ülkemize iletilmesi, yapıldığı yıla göre değil, kendi kurduğu sistem çerçevesinde ele alma sırasına göre gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle, AİHM'e hangi yılda kaç başvuru yapıldığı, ancak AİHM tarafından yapılacak bir

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Kanunlar Genel M¼d¼rl¼đ¼

istatistik¼ çalışma sonucunda ¼đrenilebilecek bir konudur.

AİHM'e yapılan başvurulara ilişkin Bakanlığımızdaki veriler ise, başvuruların karara bağlandığı yıla g¼re hazırlanmıştır. Buna g¼re;

1- AİHM tarafından 2012 yılında 117, 2013 yılında 118 ve 2014 yılında 94, 2015 yılında 79 ihlâl kararı verildiği, ihlâl kararlarının, adil yargılanma hakkı, işkence ve k¼t¼ muamele yasağı, yaşam hakkı, ifade ¼zg¼rl¼đ¼, toplantı ve g¼steri hakkı, ¼zg¼rl¼k ve g¼venlik hakkı, ¼zel hayata saygı hakkı, etkin soruşturma hakkına ilişkin maddeler kapsamında verildiği,

2- Bakanlığımız, AİHM kararları gereği tazminat ¼demelerine 1 Haziran 2012 tarihinde başlamıştır. AİHM tarafından verilen tazminat kararı, dostane ç¼z¼m ve tek taraflı deklarasyon sonucu yapılan ¼demeler dahil olmak ¼zere başvuranlara, 1 Haziran ve 31 Aralık 2012 tarihleri arasında 1.707.060 Avro, 2013 yılında 3.963.011 Avro, 2014 yılında 4.801.306 Avro, 2015 yılında 1.503.154 Avro tazminat ¼dendiđi,

Bakanlığımız kayıtlarından anlaşılmıştır.

IV- ¼te yandan, soru ¼nergesinde yer alan diğer hususlarla ilgili olarak Maliye Bakanlığının 30/03/2016 tarihli ve [39409]-6043 sayılı yazısı ilişiktedir.

Bilgilerinize sunulur.

Bekir BOZDAğ
Bakan

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü

İVEDİ

30/03/2016

Sayı : 26660611-640-[39409]- 6043
Konu : Yazılı Soru Önergesi

ADALET BAKANLIĞINA
(Kanunlar Genel Müdürlüğü)

İlgi : 25/02/2016 tarih ve E-2/331/1348 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazı ile; İstanbul Milletvekili Dr. M. Sezgin TANRIKULU tarafından Bakanlığınıza yöneltilen 7/980 Esas numaralı soru önergesinin TBMM İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereğince cevaplandırılabilmesi için Bakanlığımızın görüş ve bilgisi istenilmiştir.

Söz konusu yazılı soru önergesinde; Türkiye Cumhuriyeti'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafından bugüne kadar kaç adet davada haksız bulunduğu, ihlal kararlarının temel hak ve özgürlük maddelerine göre tasnifinin ne şekilde olduğu, hangi davalar için ne kadar tazminat ödendiği, tazminat ödenmesine yol açan kamu görevlilerinin hangi kamu kurumlarında çalıştığı, bu kamu görevlilerine karşı rücu işlemi yapıp yapılmadığı, rücu işlemi yapıldıysa hangi davalar için ne kadarlık işlem yapıldığı, rücu işlemleri sonucunda personelden ne kadar miktarın tahsil edildiği, Anayasa Mahkemesi tarafından verilmiş hak ihlali kararları kapsamında, hangi başvurular için ne kadar tazminat ödendiği, ihlal kararlarından kaçının için sorumlulara rücu işlemi yapıldığı, bu rücu işlemleri sonucunda ne kadar ödemenin sorumlulardan geri alındığı ve rücu mekanizmasının hak ihlallerini önlemek üzere etkin işletilmesi için herhangi bir planlama olup olmadığı hususlarının sorulduğu görülmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) yapılan başvuruların takibi, 6004 sayılı Dışişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 2 inci maddesinin 2 inci fıkrasının (h) bendine göre Dışişleri Bakanlığı ve 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanunun 13/A maddesine, 650 sayılı Kanun Hükmünde

Kararnamenin 1 inci maddesi ile eklenen fıkra gereğince kurulan Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yerine getirilmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve uygulamasıyla ilgili istatistik çalışmalarını yapmak adı geçen dairenin görevleri arasında sayılmaktadır. Bu nedenle sadece Bakanlığımızı ilgilendiren başvurulara ilişkin görüş talep edilen dosyalar tarafımıza bildirilmekte olup, AİHM'e yapılan başvuruların tümü Bakanlığımıza iletilmemektedir.

Öte yandan, Bakanlığımızda Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 22/03/2004 tarihli ve 5003 sayılı yazısı çerçevesinde 26/03/2004 tarihinde Analitik Bütçe Sınıflandırılmasına geçildiğinden, idarelerin ilama bağlı borçları kendi bütçelerinden karşılanmaya başlanmıştır. Bu tarihten itibaren, AİHM tarafından verilen kararlar ile dostane çözüm süreci sonunda mutabık kalınan miktarlara ait ödemeler Dışişleri Bakanlığı ve Bakanlığınız tarafından yapılmaktadır.

Bu nedenle AİHM'e yapılan başvuruların sayısı, sebep ve sonuçları, yapılan ödemeler ve miktarları gibi konularla ilgili en sağlıklı bilgi ve sayısal veriler Dışişleri Bakanlığı'ndan ve takip sürecine kanunen iştirak edildiği tarih itibarıyla Bakanlığınız Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığından temin edilebilecektir.

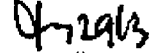
Bilindiği üzere AİHM'in kararlarında kamu görevlilerine ilişkin bir kusur değerlendirmesi yapılmamaktadır. Bu nedenle, hükmedilen tazminatların ödendiğine dair bilgi ve belgeler Bakanlığımıza intikal ettiğinde, Bakanlığımızca başvuru konusu olayların ilgili bulunduğu İdarelerden, kamu görevlilerinin kişisel sorumluluklarının olup olmadığına, sorumluluk söz konusu ise rücu davasına esas olmak üzere sorumluların açık kimlik bilgilerinin ve tebligata elverişli adreslerinin bildirilmesi talep edilmektedir. İlgili İdarelerce verilerin bildirilmesi ve 659 sayılı KHK hükümleri çerçevesinde dava açılması talep edilmesi üzerine, bu kişiler aleyhine rücu tazminat davaları açılmaktadır. Ancak bu davalara ilişkin olarak Bakanlığımızda ayrıntılı bir veri bulunmamaktadır.

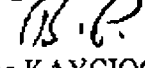
Anayasa Mahkemesi tarafından verilen 784 ihlal kararları için Bakanlığımızca 09/03/2016 tarihi itibarıyla 12.449.730,55 TL ödeme yapılmıştır. Yapılan her ödemeye binaen Bakanlığımız tarafından rücu hususunda ilgili İdarelere yazı yazılmıştır. Ancak kayıtlarımızın tetkiki neticesinde İdarelerin rücu tazminat davası açılması hususunda Bakanlığımıza ilettiği herhangi bir talimatın bulunmadığı görülmüştür.

Bakanlığımızın 08/02/2014 tarihli ve 16338 sayılı yazısı üzerine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ihlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planı'nın kabulü Bakanlar Kurulu'nca 24/2/2014 tarihinde kararlaştırılmıştır. Eylem Planında "*ışkence ve kötü muamele nedeniyle devlet tarafından ödenen tazminatların, bu suçların failinden veya soruşturmayı gereği gibi*

yapmayan kamu görevlisinden tahsili için rücu yolunun etkili bir şekilde kullanılması, rücu yolunun etkili bir şekilde işlenmesini sağlayacak usul ve esasların belirlenmesi ve ihtiyaç duyulduğu takdirde gerekli mevzuat değişikliği çalışmalarının yapılması" öngörülmüştür.

Bilgilerine arz ederim.

Naci AĞBAL
Bakan

28 / 03 / 2016 Hazine Avukatı : Devran ÜNLÜ
28 / 03 / 2016 Hukuk Müşaviri : Bekir POLAT
28 / 03 / 2016 BAHUM Genel Müdürü : Tayyibe KAYCIOĞLU
28 / 03 / 2016 Müsteşar Yardımcısı : Halit ÖCAL
28 / 03 / 2016 Müsteşar : Seyit Ahmet BAŞ
28 / 03 / 2016 Bakan Yardımcısı : Dr. Cengiz YAVILIOĞLU

Dikmen Cad. Maliye Sitesi M Blok 06100 Çankaya/ANKARA Ayrıntılı bilgi için irtibat:
Haz. Av. D. ÜNLÜ Telefon: 0312 415 13 26 Faks: 0312 417 59 15
e-posta: devranu@bahum.gov.tr Elektronik Ağ: www.bahum.gov.tr